

ERDÉLYI HÍRADÓ

Szerdán, Augustus' 20- adikán, 1828

Columbia (Délamerika) — Portugallia — Spanyolország — Nagybritannia — Frantziaország
Muszkaország — A' Hartz' Mezejéről — Oláhországi Hírek — Törökország

Columbia (Délamerika)

A' jamaikai Híradók jelentik jún. 17- edikéről, hogy a' columbiai Congress' tanátskozásai ezen javallattal bajlódtak: "Bolivárt meg kellene kérni, hogy saját planumát, a' Köztársaság' jövődő országglásmódjára-nézve, adná-be a' Gyűlésnek." Bolívar különösen dolgozott a' finantz-rendszabásokon. A' Gen.-Congress följtatta tanátskozásait Ocannában Fő-figyelmét főképpen a' columbiai országglás' bizonyos változtatásaira fordította, 's a' többek közt ezen kérdésre: — "Valjon hasznos lenne-e a' Szabadítónak a' Dictatori hivatalt által adni." Apr. 25- adikán, Bolívar Bucoromángo-ban volt, 39 (német) mérföldre Ocannához. Sucre Generaltól (kit a' minap meggyilkoltnak mondtok) hivatali írást vettő Páz-ból, jan. 15-ödikéről, mely a' boliviái pártülés' teljes letsilapítását jelenti. Tsak egyetlen-egy Boliviái sem állott a' lázzadókhöz. A' pártütők ellen volt tsatában, a' Voltigeure tsapat (az a' bataillon, mely a' lovasok' lova' hátúljára kapaszkodik, 's mikor éppen ütközni kell, ugrálnak-le, hogy gyalogjában verekedjenek) 83 embert veszett. A' columbiai sereg Aricában (pérui bírtok) szállott hajóra Guayaquilbe-menetelre. Ama' tsapatot széjjel oszlatta Bolívar. A' columbiai katonaság' vissza hívattatása, szabadá és tsendessé tette Boliviát. Ugy-láttzik, hogy a' Congress hajlandó a' kellőközé-

pi (centralis) országglásra, a' Bolívar' E-ölölősége alatt. Pallidát megfógták 's Bogotába vitték, tzmboráit pedig Carthagéába.

Portugallia

Lissabon, júl. 12. — Még most is álmélkodnak itt az oportói konstitúziósok' dolga' gyalázatos ki-neneteleén.— Azomban, Don Miguel tsak a' maga' koronáztatásával bíbelődik, mely júl 25-ödikén akarna végbe-menni. Mar a' Municipalitás készíti a' nagy kivilágosítás' állassait. Általában úgy viselik magokat, mint ha kivülről semmitől-se lehetne tartani. — Tegnap érkezett ide a' frantzia fregatte, Themis; jönn még egy fregatte és egy brigg. A' Themis, valamint elébb Vestale, tsak az angl. hajó-osztájt köszöntötte, a' várost pedig nem. — A' hajótanyán van egy angl. hajó, a' mely Bahiába rakodott, de a' Portugallusoktól még-tsak levelet-se viszen. — Különös, de a' tapasztaltak előtt nem váratlan eset, hogy egy Híradó, ki ezelőtt alig botsátott-ki egyachány erőltetett szót a' száján, most nagy szorgalommal adja-elő a' legtsekéljebb mozdúlást is eből a' tsudálatos országból, mely még koránt-sem szabadált-fel a' krísis alól.

Lissaboni Levelek szerint júl. 16-odikáról, egy, a' tájó téréen kerülgető hajó-sok kereskedő-hajót elszedett, melyeknek a' levelei a' Don Miguel Király' nevében vóitak alá-írva. Minthogy ez a'

hajó nem húzott-fel zászlót; nem tudják még, ha a' brasiliai tengeri-erőhöz tartozik-é az, vagy pedig fogdosó hajó, mely a' környületeknek akarja hasznát-venni, hogy tettése szerent fogdossa-el a' portugalli kereskedő-hajókat, melyeket az ő' oráglószékjek, nem lévén elegendő tengeri erejek, nem védelmezhet.

A' Morning-Chronicle-ben, júl. 24-edikéről, ez a' tziikkelj van: "A' portugalli konstitutiósok és a' Chaves' vezérsege alatt volt pártütők között, most 2 esztendeje, és a' miguelisták 's konstitutiósok között ez' utóbbi időben esett külömbféle tsatákban elesettek és megsebesedtek' listája, ritka furtsaságu ellenkezést (contraste) tsínalna a' Napoleon' és Wellington Hzg' bulletinjeinek ellenében: 5 vagy 6 megholt és mintegy 200 megsebesített, — ebben határozódik meg, igen hihetőleg, a' Portugallusok' száma, kik az utolsó időben a' két oldalról lett versengésnek áldozattalvára lettek. Nem tudhatni, ha a' meggyőzettek' okosságán kelljen-é tsudálkozni az ilyen fajta háború' foljtatásában, vagy pedig a' győzödelmesek' emberségén. A' helyett hogy a' szerentsére vagy vitézségre bízták volna a' dolgot, mint mások szokták, úgy láttzik, a' Portugallusok úgy intézik dolgajkat, hogy, munka, szorossan megmondani, melyik részt illeti ez vagy ama' nap' borostyánnya. Egynehány ágyúszó 's egy leterült Capdor (Vadász), 's egynehány utól kullogó (Nachzügler) sebes, — ennél több nem kell egy pompás hivatali tudósításhoz. — Jut eszünkbe egy Constitutiós Gen. hosszú hivatali tudósítása, melyet a' lissaboni udvari Híradóban adtak-ki, ki minekutánna egy szörnyeteg ütközetet lefestett, melyben az ellenséghől legalább 22 ember holt és sebesedett-meg, írását egyszerre félbehagyja, azon jelentése mellett, hogy ne-

ki meg kell borotválkozni, 's tudósítása' foljtatását a' legközelebb következő Kurír által fogja elküldeni.

Spanyolország

Mádríd, júl. 19. — It, az a' kofabeszéd terjedt-el, mint-ha Don Miguel tanátsot kérdett volna a' nénnjétől, Beyra Printzasszonytól, házassága-felől. Ez, a' Királynak bemutatta volna az írást, e' pedig a' Ministertanáts' kezébe adta; mely azt végezte, hogy Spanyolország általjában ne avassa magát azon dologba, mely őtet teljességgel nem illeti. — A' Státustanáts is azt mondotta, hogy, mivel' a' Printz már Bétsben kézfogót tartott Maria da Glóriával per procura, nevettség volna a' dologról Spanyolországnak értekeznie, mellyel ennek semmi köze. Az ŐFgek' vissza-jövetelére nagy buzgósággal készítik a' bikadulakodtatást, hol Spanyolország' Grandjai is fognak birkozni. Ez, tsak igen nagy pompanál fordul-elő, és, 1805-óta nem esett-meg.

Nagybritannia

Az a' repdeső hír, hogy az ország-lószék többtöbb katonaságot küld Irlandba, kezd megvalóságosodni. — Az Exeteri Híradó jelenti, hogy egy, Guernseyből (ángl. sziget, éppen Frantziaország nyugoti szomszédságában) jött utazó beszéde szerent, ezen sziget' minden erősegeit, rakják-meg ágyúkkal, éppen mint-ha háborút várnának. —

London, júl. 24. — Sok-felől meggyen katonaság Irlandba, ámbár már 23 ezer van azon szigeten, de ez még, nem láttzik elégnek a' Ministerek előtt: az Irlandusoknak nem szabad azon törvényes eszközökhöz nyúlni, hogy azok által az igasságtalan törvényeket felforgassák. De száz esztendők foljnak még le, és a' mi' Aristokratereink, kik az uralkodó Egyházzal oly' szorossau egybe vannak kötette, Irland' lakosait, valamint Anglia'

teszendes katolikussait, illetlen törvények' járma alatt tartanak, ha olyan emberek mint O'Connel, Schiel, Doyle nem állának-fel. Nem esméri az Angliát 's ennek mostani állapotját, a' ki azt hiszi, hogy ha egyforma just adnak a' katolikusoknak is, ártana a' szabadságnak. Tsak a' tsupa szabad sajtó, elég maga a' félénkek' megnyugtatóására: tsak a' tsalárd magához-szítás keres színt a' nép előtt, hogy vagy egyenesen vagy tekervényes úton tzeljät érje.

A' Király-Kollégium' felállítására rendkívül hirtelen gyűl a' költég-ígéret. Alig van egy hónapja, hogy az első Gyűlést tartották, és, még kevesebb idő alatt, azaz, már júl. 12-dikén, 38 ezer font volt az ajándék, az actia pedig 30 ezer. Ezekhez járul még 3 ezer font ajándék és 5300 font aláírás, mely által az ajándék egész sumája 41,000 font, az actia pedig 35,000 font. A' jövő hónap' végéig, bizonyosan felteik 100 ezer fontra; úgy hogy már akkor hozzá foghat a' Biztosság a' rendszabás' részeihez, a' Kollégium' helye' meghatározásához, planum 's egyéb készítéshez. Nints betsületesebb eset az országra-nézve, úgymond a' Courier, mint az az út és mód, a' mint ez az intézet az egész britannus birodalomban elterjedt, és elő-segíttetik. Sem pártok' gyűlései, sem ára tzelöző beszédek, sem pompás dítsérek tették azt oly' népszerűtetüvé (popularissá). Nem köszöni az a' maga' nyomos pallérozódását és fontosságát mesterkéleseknek és tekervényes utaknak, mellyek más efféle intézeteket életre hoznak. A' Király' védatasága, a' Wellington Hzg. világos és egyszerű javallattja, az Egyház' egynehány Prélátusai által támogattatva, a' fővárosban egy Kollégiumot állítani-fel, mellyel, a' mellett hogy a' tanúság, és

tudományok, tárgyaivá tétettek a' tanításnak, főképpen azt akarják végrehajtani, hogy az Ifjúság' elméjébe a' kereszténység' értelmei és kötelességei, úgy nyomattassanak-be, valamint azt, az angliai és irlandi eggyesült Egyház előmutatta—egésszen elégségesek voltak ára, hogy az egész britannus Közönség a' feltett szádékhoz hajóljon és segedelemmel legyen.

A' Star-(Híradó) ban, júl. 25-ödikén, e' van: "Catham városa, a' tegnap éjjel oda érkezett Rendelés által, egyszerre fellázzadt, hogy 800 legény, a' 87-edik puskás (fuselier) regementből nyommon induljon Irládba: Ezen regementnek, még-tsak egy Tisztje-se álmódta meg hogy ő még útnak indulba. Az egész regement elindult ma-reggel (júl. 25) onnan Liverpool-felé, Irlánduak. Annak bizonyoságául, mely rendkívül váratlan volt ez az induló parantsolat, szolgálhat az, hogy a' regementnek egy Kapitánya, a' ki éppen akkor volt útban Londonból hazafelé, bámúlva látta Gravesendnél, hogy az ő' népe egész tüzzel ballagdogái, kinyújtja a' fejét a' sebess postaszekérből 's kérdi: — Fitzkók hova mentek? Megértvén a' dolgot, nyakrafőre megyen Cathamba, rendbe szediveszi magát és siet a' Compániája után.

Fantziaország

A' Gazette de Fr. azt mondja, hogy a' Móreába szánt hadi-szállítvány minden Hatalmak' helybe-hagyásával esik, és különösen Angliának nagy megelégedésére. A' szándék az, hogy Ibrahimot kikergesse Móreából! Nagyon könnyűnek tartják ezt, és hogy, tsak egy katonai sétálás volna. A' Gazette, inkább kívánnja ezt, mint-sem reményli, a' sétálás könnyen borsos fog lenni, az idén nem legjobb idő jár: Hamiadjárt könnyen által-esnek is a' dolgon Ibrahim-

mal; Eolussal nem lehet alkuba ereszkedni, az Anglusok' legszebb ígéretei mellett sem hátorságos a' szállítvány' visszaj vetele. Megszorult Anglia az irland katholicus kérdéssel. Anglia, kapná, ezt a' dolgot elszakasztaná, 's akkor, egy háború Frantziaország ellen, lenne az az eszköz, mely a' 3 országot egy értelemre hozná. A' keletze (tör) nagy, 47 ezer embert Móréába bezárni, egy hajóserget elpusztítani, és egy mindenféle széljel-oszlott tengeri erőt elfogdosni'sat. — Annyi legalább bizonyos, hogy a' 80 millió költsön-pénz, nem vesztegelne a' kintstárban.

Egy más Journal, ugyanazon hadiszállítványról, így szól: "Muszkaország, kérte a' mi' segédelmünket, hogy Ibrahimot Görögországból kikényszerítsük és Egyiptomba vissza-igazítsuk. Meglehet, a' sokfelé-kapás' (diversion) hasznát látja ebben Muszkaország. — Anglia a' maga részéről, tengeri erővel segítené minket 's nints ő haszonérdekies (interessentia) nélkül ezen háborúban, mely az ő' 7 sziget-birtokának tő-szomszédja. Frantziaország, egy független Státus' felállításánál európai Törökországban, mely még valaha, a' Duna', fekete és görögországi tenger' partjain határozódó nagy tartományt foglalhatja magába, nem vesztegelhet hideg vérrel. A' Törökbirodalom, úgy-láttuk, össze-rogyásáoz közelit. — Annak eldaraboltatása, egynehány betsületvadászó Hatalmak' hasznára, összerontaná az egymáshoz szabott egyenlő mértéket, Európa' függetlenségét fenyegetné, és olyan háborúkra vezetne, melyek egy hadakozó Hatalomnak elnyomó felsőségében (suprematia) határozódna.

A' móreai hadi szállítványról. Muszkaország biztat; de az álmélködő vagy inkább megrémült Európa' bizodalom' larvájával, melyet nem érez, fedezi-el

szepegését; 's ez'ja' farizeusi megnyugvás teheti még ötet tenkre. — Muszkaországnak koránt - sem kedves minden környület, nem egy nekésségen kell neki keresztül gázolui. A' legbőltsebb hadi egybe - szerkeztetések a' legnagyobb sebességgel kell végre-hajtani; 's a' Muszkaország' első lépései habozók és bizonytalanok voltak. A' muszka hadsereg, hajtja maga előtt a' Dunától Konst.polj - felé az egész török földnépét, tsak a' keresztény Bulgárok maradnak a' városokban 's falukban. Európai Törökország' mahumedanusai tsak Bosniában, Albániában és Macedonia' egy részében vannak nagy számmal. A' konst.polji útban, a' muszka hadsereg' jobb szárnya megett áll ez a' fenyegetődző nagy népség: sok' vigyázó kell ez ellen. Es, ebből lehet megmagyarázni a' frantzia hadiszállítvány' betsit Móréába, mely a' Muszkának nem utolsó fordulás, és az ő' megtámodó mozdulásában nagy könnyebbség. — A' Török könnyen védelmezheti Konst.poljt a' tenger és a' kikötő által két-felől, és egy jó erős kőfal által hátúlról, mely a' három-szegletű város' fészket (básisát) teszi. De Pérát, nem mentheti, melytől a' kikötő' hátorsága, egy állás' megtartása függ, mely Konst.poljnak egy részén uralkodik. Valjon lessz-é nekik idejek és gondjok Pérára-nézve védlineát formálni? Az egyetlen-egy árkot ezen óldalon, alkalmasint Bulgaria' és Thracia' lakosi tehetnék, kik egész népségekkel a' Bosphorus' partjára állván, a' győzedelet igen vérengezővé tennék, ha, nem éppen kétségesse. A' Muszkák meghódoltathatják a' Bosphorus' és Dardanelle' európai partját; mely által a' fekete és feje' tengeri erejeket egyesíthetik a' Pronpotisban, Konst.polj előtt: de, el kell nekik magokat szánni a' Bosphorus' kastéljainak kemény tsatáira. — Még nyomosabb el-

lent-állást kell a' Paskewits Gen. hadseregének kiállani. A' mint ez Arméniát elhaggya, tsupa vad Muselmannokra bukkan az idább, kik a' vallási fanatismustól buzogva, minden lépést fenyegetnek, minden szállítványt elvágják, 's hátulról veszedelmet okoznak. Ha még a' pestist is ide számláljuk és más nem várt történeteket, mellyek a' háborúval gyakran együtt járnak 's a' hadsereget egyszerre meglepik; úgy, 'ök is megtalálhatták a' mahumedánus státushoz azt, a' mi mi-rajtunk Krainoiban, a' Veresinánál Willnában, Kownóban esett — halál és elpusztulás. A' nyárnak is megvan az ő' tsapása, valamint a' télnek! Bizony nem állott a' frantzia hadsereg, sem batorságban, sem számban, sem híre-neve emlékezetében hátrább a' Miklós Tsászár hadseregénél, 's azonkívül még, a' Napoleon vezérlése alatt! Egy ellenséget sem kell kigúnyolni: oly' kitsiny a' távolság a' győzedelem és a' szerentséltenség között! Ki tudja, nem rendeltetett-e Európa ára, hogy egy új veszel' ropogása által felserkennjen, mely az ő' ijedségét letsilapítsa? De ha a' szerentse az ifjú Tsászárra mosojodand, ki a' Katalin' genie-je által neki kiszabott úton mérészen lépeget; úgy már, nem lehet eltitkolnunk, hogy Európa függetlenségének több baja van a' veszedelemben-forgásnál. Ha Muszkaország Kis-Ásiában és Európai Törökországban is parantsol; úgy már, a' mi szerentsénk markában van neki. Frantziaország Politikája, felséges. — A' megszabadult, független Görögország elhárítja Muszkaországtól a' szülő okot, munkája' folytatásában. Ha Miklós Tsászárt nagylelkű gondolatok veték a' fegyver-fogásra, ha hit-sorsosinak megszabadítása tőri ekedéseinek nemes végtárgya; úgy, egy független státus' felállításán, segedelmül is fog lenni, egy stá-

tusnak, mely az egész európai Törökországot magába foglalván, a' feldarabolás' gyalázatjának, új haborúra vezető szüüteleni alkalmatosságoknak véget-vetni, és kereskedésének a' Bosphoruson és Dardanellen bizonyos útat kellene tsapni; mellyeknek bírása és védelmezése egy barátságos népre bizódna, melynek az ő' segedelmére és védelmére sokaig lenne szüksége. — Frantziaország, sem hasznót, sem egyformaságot nem keres, sem Peloponesus' birtokában, sem Egyiptomban. Ha az egymássalvaló egyformaság megbomlana; úgy ő, tsak saját, jobban kiszabott és megerősített határszéleiben találná-fel függetlensége' védelmező és megtartó eszközét.

Muszkaország

A' Tsászár ÓFge, Wittgenstein Gróf Hadi Marsalnak, ezen megszállítás mellett: Gróf Péter Christianowits! e' mostani táborozásra készített bölts planuma' érdeménél-fogva, küldötte kegyelme' jelleül, a' Sz. Andras Bendenek gyémántos Jegyét egy írása mellett. — A' Kálmuk Népségnek pedig megerősítette ÓFge az ő' eleitől-fogva bírt jussait és privilegiumaikat, a' torgouti, debeti és Chosouti Nojoneknek az ő' Zaissangeknek, a' Papságnak és az egész Kálmuk-népnek meghaggya az ő' törvény-tanáttsokat, mellyet Zargonak neveznek és 8 Tagból áll egy Nojone Elölülő alatt. Megengedi ezen törvényszéknek a' Maga tsászári petséttjét, a' Lámá-Papoknak, hogy Lámá-hitvallások' szokásaival teljes szabadtsággal éljenek 's Muszkaországban az ő' Ulusseik és embereik, kik azon vallást követik, nomadozhasanak, 's több efféle.

A' Hartz' mezejéről

Paskewits Gróf Gen. hadi tudósítása Kars vára' megvételeéről. — A' muszka zászlók Kars' falain lobognak, mellyet

ma (nem mondja hogy júl. 2.) reggeli 8 órakor rárohanással vettünk-el. Az ellenség egy dombon, mely a' városon uralkodik (magassabb a' városnál, a' város mellett) tsinált magának egy körül sántzolt táborn, melyet az ostromlás' munkáinak folytatása' kedvéért szükségképpen el kellett foglalni. A' mi' vitez katonaságunk elkergették a' bajonéttal ezen állásból a' nállok számosabb és magokat a' kétségbe-esésig védelmező ellen-séget. Midőn ezt üzték, benyomúttak a' külső városba és a' várba, minekutánna ennek háromszoros falát erővel meghágták. Egy része a' várvédnek abba az igen erős váratskába vette-magát; de a' mi' győződelmünk által elkedvetlenedvén, megadta magát 5. ezer ember, azon 2250-en kívül, kiket rárohanás közben elfogtak. A' fogjok között vannak Mehmed Janin 2 lófarkas Basa, a' lovas-ság' Vezére Vali Ága, és több más Tisztek. — A' rárohauás 5 óráig tartott; a' tábor és a' külső városok, terítve vannak holt-testekkel. Az ellenség' vesztesége, holtak és sebesek együtt, 2000 ember. A' várvédhez tartozó lovas-ságból, keresztül vágta magát a' mi' lovas-ságunk, 3 ezer ember, 's a' hegyekbe vette magát. Az egész várvéd 11 ezer emberből állott. — A' mi' részünkről, megöltek 1 Fő-tisztet és 33 köz-legényt, a' Strásamestertől-fogva, lefelé számlálva: megsebesedett pedig, egy stáb-Tiszt, 13 főbb-Tiszt és 216 közember. A' várban és ágyúpadokon 151 ágyút vettünk-el, 33 zászlót, és sok hadi-szükségéseket, külömbféle fegyvereket, és egy nagy liszt-magazint. — Kars, fekvésére-nézve, egy a' legfontosabb török várak között, Ásiában. Haromszoros vastag köfal, bástyákhoz hasonló tornyokkal építve, fogják körül a' várost és a' külső város' egyrészét, melyek egy váratska' védel-

me alatt vannak, mely váratska, egy megerősített hegy' magas kőszikláján fekszik: 151 tüzokádó óltalmazza ezt mindenfelől. A' határ, rendkívül köves, és szintűgy akadáj volt az ostromlásban, valamint a' várvéd maga.

Oláhországi Hírek

Non putaram dolgokat fogunk megélni. Hogy tsak dobolni tanulóának más országokban, azt, a' kávézó politikusaink nem hiszik, sőt annál sokkal többet tudnak, mert már, még a' kommandírozót is megtették Serviába és Bosniába; mindenféle katonaszedés van, napkelettől enyészetig, Erivantól Dublinig.

A' muszka táborban rettenetesen uralkodik a' vérhas, és a' legújabb hírek szerént, sok ezerekre megyen a' holtak' száma. De a' mint mondják, nem is tsuda, mert, a' mījjen szörnyű forróság nappal van, színte azon mértékben hűvös az éjj, merő spanyol-idő jár, 's a' katonaság mind a' mezőn hál, a' földön, még testel fekszik-le, éjjel kívül, és sokszor van olyan reggel is, hogy 50-60 kapta-el a' vérhas, 's némelyik halva kél-fel. A' legszorossabb diétát (ételmérsékletet) parantsolják, de, fenyítéssel sem tarthattják-el őket a' faldoklás-tól, mindent egyre-esznek-isznak.

Itt, Oláhországban nagyon panaszkodik a' föld' népe a' sok sartzolás ellen. A' Muszkák úgy tsinálták-ki, hogy minden terményt (naturalét) a' Boérok szolgáltassanak kézre. De ezek, nem tsak a' kiszabott mennyiséget vetik az emberekre, hanem még, egy jó rakás domesztikumot is; a' kiszabott summát beadják, a' többbit magoknak tartják, — Sequitur vestigia Patrum. — Egy ángl. Kurír és egy ángl. Fő-Tiszt, itt serteptélvén — ott is terem, a' hol nem vetik — a' muszka táborból-jöttökben, azt beszélük, hogy, tsak képzeini-sem lehet

azt a' bátor mérészséget, a' melyet Miklós Tsászár elkövet, — mindenütt elől-megyén, maga jelen van, éhséget, szomszóságot, faradtságot együtt szenved katonáival.

Konst. polj, júl. 10. — A' Porta megtudván a' belga Követ által, hogy Guilleminot Gróf nem fogadta-el a' vissza-hívást Konst. poljba, nagyon megindult rajta, ámbár minden ember előre tudta hogy így lesz. Még azon nap' este nagy gyűlés volt a' Nagyvezírnél, s némellyek azt hiszik hogy újj javallatokat tennének-fel Frantziaországnak és Angliának; ámbár még most is azt hiszik, hogy Stratford-Canning Úr elfogadná a' meghívást, és mahólnap Konst. poljban lesz. Különös, hogy az ottomannus Ministerek igen nagy bizodalommal vannak az anglus újj ministeriumhoz; holott semmi írást nem tudnak róla mutatni. — Az anapai várvédnek egyszeri kiütése 8 ezer ember kárt tett az ostromlókban, a' Porta' szerint; — ijjenekkel szédítgeti a' Sultán az ő tudatlan népét. Az ekkorig még Konst. poljban megmaradt Görögök nem adtak ugyan még eddig okot a' gyanúra; hanem egy szomorú eset Várnában (ha igaz), melylyet az ottomannus szeleburdi és kegyetlen Basa követett (vólna) — el, és sok száz ember' halálába-került, adott okot a' Görögök' kikergetésére. Ugyan-is, a' Basának azt hazudták, hogy a' gazdag Görögöknek Várnában, fegyverek vólna fére téve, hogy majd a' Muszákák közelítésekkor a' Török ellen támodjanak. — Nyomon körül-vették' Házokat és szorosan megmotózták; de sehol semmitse találtak, még is kegyetlenül húzgálták-ki azokat házaikból, s megöldösték. Nem lehet ilyen bolond Basát képzelni: de meg, a' leg-előkelőbb Törökök is elene állottak ennek. — Az albániai isla-

mim Görögök (azaz, nem orosz-, hanem muhamed vallású Görögök), legjobb katonái a' Portának; kik most a' skutari Basa' vezérlése alatt, Sumlába indultak.

Törökország

A' bosniai határszéleiről, júl. 12. — Jún. 19-edikén kapott a' bosniai Helytartó (Bosna Valeszi) Abdurahman Basa, egy Kapidsi-Basi által Fermánt Konst. poljból, mely neki azt parantsolja, hogy 40 ezer Bosnyákkal, kik közzül a' már kitanított katonaság, elutazása előtt, köntösbe is újjba öltözzön, mely már oda megérkezett, rész-szerént a' Drinához, a' Serbusokra-ügyelés végett, más részént Servian által, Widdinbe, induljon-el. Abdurahman Basa kihirdette, hogy ezt a' Fermánt másnap, jún. 20-adikán, a' nagy moseban, Serajewo-ban (Bosna-Serai) el kell olvasni, melynél az újj katonaság' Bimbasi-inak (Obestereknek), valamint a' Seimek' és Spahik' Kapitányainak és Beg-eiknek, az Orták' (regementek') deputatioival együtt, jelen kell lenniük. De a' Kapitányok és Begek azt kívánták, hadd esne-meg a' fermán' felolvasatása a' serajewoi táborban, egy Molla által, hogy a' Sultán' szavait a' táborbeli minden katonaság, megérthesse. Ara is kérték a' Helytartót, hogy ezen pompánál maga személljesen jelenne-meg: a' mit nekik meg is ígért. De ez a' Basa, ki úgy-láttzik, gyanakodott, nem ment-el Serajewoba, hanem maga helyett egy Bimbasit küldött a' táborba a' Mollával együtt; mely tábor a' városhoz mintegy fél-óránnyira fekütt. Agyú-köszöntések jelentették-ki a' Bimbasi elindulását a' várból; ki egész pompával, az Abdurahman Basa' gárdájával körül-véve, a' Mollával együtt a' táborba ment; és így azt a' katonaság' legnagyobb része, kik Abdurahmant személljesen nem esmérték, a' Helytartó-

nak tartották. Mikor a' Ferman' el-vasását a' Molla elvégezte, a' táborban össze-gyült katonaság elkezdett átkozó-
ni a' Sultán és Abdurahman Basa ellen, kit árulónak neveztek. Azon pillantat-
ban, puská-lövet is hallott, sokfelől a'
a' Bimbasira és Mollára, kik azon pil-
lantatban, halva rogytak-le a' földre.—
Ugyanazon időben, az újj katonaság' tá-
borba küldött monturját, a' dühös láz-
zadók dirib-darabokra szaggatták 's meg-
égették. Ekkor, tüzet adtak a' Basa' gár-
dái a' pártütőkre; de még is hátrálni kel-
lett azoknak a' nagyobb erő előtt. Ere,
az egész tábor elindult Serajewonak,
hogy a' meghólnak gondolt Abdurah-
man Basa' házi katonaságát is az elme-
netelre 's a' várak' feladására a' párt-
ütőknek, kényszerítsék. Abdurahman Basa
pedig, megértvén a' táborbeli esetet,
a' Tuslahmi Kastélj' kapuját bezáratta;
mikor osztán egész napestig tüzeltek egy-
másra, ágyúkból és puskaiból, mely tsá-
tában mindenik részről sok száz ember
esett-el. Ötöd-nappal ezen történet után,
alkudozáshoz fogott Abdurahman a' párt-
ütőkkel, melynek kimenetelénél-fogva,
a' Helytartónak, házi katonaságával egy-
gyütt, szabad elmenetel engedődött, azon
feltétel alatt, hogy ezután, valamint az
ő' Elei, Travnikban lakjon, és Bosniá-
ban a' régi szokás szerént országoljon:
mely feltételekre Abdurahman ráállott,
és még azon nap' (jún. 24-edikén), házi

katonaságával és háremjével együtt el-
indult Travnikba. A' Bosna-Valeszi' ki-
ajá-ja, elment volt már a' pártütés előtt,
egy, 4--5 ezer emberből álló előgár-
dával, Serajewoból Travnikba, a' hol ő'
Mahmud-Basával, ki ugyanannyi népet
vezérelt, és az előgárda Vezérének ne-
veztetett-ki, egyesült. A' serajewói
történet' hallására, vissza fordult a' Ki-
aja, katonáival együtt, Travnikba, Mah-
mud Basa pedig az állásában maradt a' Dri-
na mellett, Wisegrad és Zwornik között.
—A' segéd-seregek, kik a' múlt tavasz-
szal Bosniából a' serviai várakba Belg-
rád, Sabatz, Usitza és Sokol, küldettek
volt, meghallván a' serajewoi esetet, o-
da-hagyták ezt a' várat (?), oly' szán-
dékkal, hogy honnjokba vissza térjenek.
Midőn a' Drináig mentek (mely Serviát
Bosniától választja), nem botsátotta őket
által a' vízen a' Mahmud Basa' katona-
sága, 's megintette, hogy váraikba men-
jenek vissza. De ezek nem engedtek, 's
egy része, talált is módot benne, 's éj-
jel, a' foljóvízen által-ment, és Mahmud-
nak egy kis táborát meglepte, mely tsá-
tánál egynehány ágyút elvett; melyre
osztán másnap, egymásra ágyúból és apró
fegyverből tüzeltek, és ismét egynehány
száz ember maradt a' tsata' helyén: de
Mahmud Basa még is reá-mehetett a'
nyakas szökevények által-verésére a' Dri-
nán, a' hol az utolsó tudósításkor voltak.
Servia, tsendes.

Státuspapírosok Foljamatja

		Ezüstpénzben					Ezüstpénzben		
		8	9	11			28	29	30
Béts, aug.					London,				
Bank-Oblig. 2 1/2 pC.	45.1/4	-	45.1/2	-	45.3/4	Consols, 3 pC.	86.7/8	-	86.7/3 - 87
Pengőpénz-Obl. 5 pC.	93.3/16	-	93.5/16	-	93.3/16	Stocks-Prémie, Sh.	---	-	72-73
Roths. 1820, 100 f.CP.	---	-	---	-	152.	Brasiliai Bons	62.	---	62.1/2
Partial. 1821, Ua.	121.3/4	-	---	-	---	Buenos-Ayresi	---	-	---
Bankaktia, 1000f.CP.	1061.	-	1062.1/2	-	1065.1/5	Columbiai	24.1/2	-	24.1/2
Páris, Júl. 30			31		Aug. 1	Mexikói	---	-	39.1/2 - 40
Consols 5 pC.	105.75	-	105.85	-	105.90	Portugalli	54.	---	54.1/2
Ugyanaz 3 pC.	72.75	-	72.65	-	72.30	Muszkaországi	94.	---	94.1/2
Bank-aktia, 2000 Fr.	---	-	---	-	---	Görögországi	---	-	---